

9.Sınıf TARİH 2.Dönem 2.Yazılı

Yazilidayim.net - Masalcidede.com

Soru 1: Eski Yunan medeniyetinde çok tanrılı inanç sisteminin ve tanrıların "insan biçimli" (antropomorfik) düşünülmesinin, heykel sanatı ve mimari üzerindeki etkilerini yorumlayınız.

Cevap: Yunanlılar tanrılarını insan gibi hayal ettikleri için onları mükemmel vücut ölçüleriyle tasvir etmeye çalışmışlardır. Bu durum anatomiye dayalı heykel sanatının zirveye ulaşmasını sağlamıştır. Tanrıların evi sayılan tapınaklar (Parthenon gibi) ise matematiksel bir oranla inşa edilerek mimari estetiğin gelişimini tetiklemiştir.

Soru 2: Orta Çağ devletlerinde "Meşrutiyet" ve "Mutlakiyet" kavramlarını, dönemin yönetim yapıları üzerinden karşılaştırınız. Kralların yetkilerini sınırlayan meclis veya soylu konseylerinin varlığını örneklerle açıklayınız. **Cevap:** Orta Çağ'ın başında mutlakiyet (tek kişinin mutlak hakimiyeti) hakimken, feodalite ile soyluların gücü artmıştır. İngiltere'de kurulan "Parlamento" veya Fransa'daki "Etats-Generaux" meclisleri, kralın vergi toplama gibi yetkilerini halkın temsilcileriyle paylaşması sürecini başlatarak mutlakiyetin zayıflamasına yol açmıştır.

Soru 3: Türk-İslam devletlerinde "Vezirlik" makamının yönetimdeki yerini ve Sasanilerdeki "Vüzera" geleneğiyle ilişkisini sorgulayınız. Vezirlerin devletin askeri ve sivil idaresindeki geniş yetkilerini analiz ediniz. **Cevap:** Vezirlik, hükümdardan sonra en yetkili makamdır. Bu makam, köklü bir bürokrasiye sahip olan Pers ve Sasani geleneklerinden İslam devletlerine geçmiştir. Nizamülmülk gibi büyük vezirler, hem ordunun lojistiğini hem de eğitimin (Nizamiye Medreseleri) planlanmasını yaparak devletin beynini oluşturmuşlardır.

Soru 4: Haçlı Seferleri'nin Orta Çağ Avrupa'sındaki "Askeri Teknoloji" ve "Şövalyelik" kültürü üzerindeki etkilerini tartışınız. Avrupalıların İslam dünyasından öğrendiği kuşatma teknikleri ve kale mimarisi hakkında bilgi veriniz. **Cevap:** Avrupalılar Haçlı Seferleri sırasında Müslümanlardan mancınık, kale kuşatma kuleleri ve ağır savunma mimarisini öğrenmişlerdir. Ayrıca "şövalyelik" kültürü Doğu'nun "fütüvvet" (kahramanlık/cömertlik) anlayışıyla harmanlanarak daha romantik ve ahlaki bir yapıya bürünmüştür. Bu etkileşim Avrupa savaş sanatını kökten değiştirmiştir.

Soru 5: Orta Çağ ordularında "Hafif Süvari" ve "Ağır Süvari" birliklerinin avantaj ve dezavantajlarını karşılaştırınız. Türklerin hafif süvarilerle uyguladığı "Turan Taktiği"nin (Sahte Ricat) Avrupa ağır süvarilerine karşı neden başarılı olduğunu açıklayınız. **Cevap:** Ağır süvariler (şövalyeler) güçlü bir darbe gücüne sahiptir ancak çok yavaştır. Türklerin hafif süvarileri ise hızlı hareket eder ve ok atarlar. Turan taktiğiyle sahte bir geri çekilme yaparak ağır zırhlı düşmanı pusuya çekmişler ve düşmanın manevra yapamamasından faydalanarak onları imha etmişlerdir. Hız, hantal zırhlı mağlup etmiştir.

Soru 6: Orta Çağ ticaretinde kullanılan "Police" ve "Çek" gibi ödeme araçlarının ilk kez İslam dünyasında ve ardından İtalyan tüccarlar arasında yaygınlaşmasını, ticaretin güvenliği açısından sorgulayınız. **Cevap:** Uzun ticaret yollarında nakit para taşımak eşkıya saldırıları nedeniyle çok tehlikelidir. "Süftece" denilen çek benzeri kağıtlar, tüccarın parasını bir şehirde yatırıp başka bir şehirde almasına imkan tanımıştır. Bu durum sermaye akışını hızlandırmış, hırsızlık riskini azaltmış ve modern bankacılık sisteminin temellerini atmıştır.

Soru 7: Orta Çağ'da Venedik ve Ceneviz gibi denizci devletlerin Akdeniz ve Karadeniz'deki "Ticaret Kolonileri" kurma faaliyetlerini sorgulayınız. Bu kolonilerin ülkelerin ekonomik ve siyasi güçlerine katkısını analiz ediniz. **Cevap:** Denizci devletler stratejik limanlarda (Kırım, İstanbul, Kıbrıs) koloniler kurarak ipek ve baharat ticaretini tekel altına almışlardır. Bu

9.Sınıf TARİH 2.Dönem 2.Yazılı

Yazilidayim.net - Masalcidede.com

koloniler sayesinde ana vatanlarına büyük bir zenginlik taşımışlar, güçlü donanmalar kurarak Akdeniz siyasetinde söz sahibi olmuşlardır. Bu, deniz aşırı imparatorlukların ilk örneğidir.

Soru 8: Orta Çağ'da İslam dünyasındaki "Nizamiye Medreseleri"nin eğitimde sağladığı sistemleşmeyi ve bu kurumların bilim ve kültür hayatına etkilerini paylaşınız. Bu medreselerin aynı zamanda "ideolojik" bir savunma kalesi olma özelliğini tartışınız. **Cevap:** Nizamiye Medreseleri, devlet destekli ve maaşlı öğretmenlerin bulunduğu ilk sistemli yükseköğretim kurumlarıdır. Burada hem dini ilimler hem de mantık gibi akli ilimler okutulmuştur. Ayrıca Batini gibi aşırı akımlara karşı Sünni düşüncüyü savunarak devletin ideolojik bütünlüğünü ve toplumsal huzuru korumayı amaçlamışlardır.

Soru 9: Orta Çağ'da Japonya'daki "Samuray" sınıfı ile Avrupa'daki "Şövalye" sınıfı arasındaki benzerlikleri onur ve sadakat (Buşido ve Şövalyelik kanunu) kavramları üzerinden sorgulayınız. **Cevap:** Her iki sınıf da savaşçı bir asilzade tabakasını temsil eder ve bir derebeyine (daimyo veya lord) kayıtsız şartsız sadakate bağlıdır. Samurayların "Buşido" kodu ile şövalyelerin onur yasaları; dürüstlük, cesaret ve koruyuculuk gibi ortak değerleri savunur. Bu sınıflar, toplumun askeri omurgasını ve etik standartlarını belirlemiştir.

Soru 10: Orta Çağ'da Afrika'da kurulan Mali ve Songhay gibi imparatorlukların "Altın ve Tuz Ticareti" üzerinden İslam dünyasıyla kurduğu kültürel bağı değerlendiriniz. Timbuktu şehrinin bir bilim merkezi haline gelmesini sağlayan unsurları belirtiniz. **Cevap:** Sahra altı Afrika devletleri altınlarını İslam dünyasının tuzuna karşılık takas etmişlerdir. Bu ticaret yoluyla İslamiyet Afrika'ya yayılmış; hükümdarlar (Mansa Musa gibi) Bağdat'tan alimler getirerek Timbuktu'da devasa kütüphaneler ve üniversiteler kurmuşlardır. Timbuktu, Orta Çağ'da Afrika'nın en parlak bilim ve kültür havzası olmuştur.

Soru 11: Türklerin Orta Asya'dan İslam dünyasına taşıdığı "Kubbeli Yapı" ve "Kervansaray" mimarisinin, İslam sanatını nasıl zenginleştirdiğini ve Orta Çağ mimarisine kattığı yenilikleri analiz ediniz. **Cevap:** Türkler, Orta Asya çadır kültüründen gelen kubbe formunu cami ve türbe mimarisine uygulayarak mekana derinlik ve görkem katmışlardır. Ayrıca ticaretin korunması için kale benzeri görkemli kervansaraylar inşa ederek, bozkır kültürünün dayanıklılık ve işlevsellik anlayışını İslam sanatının estetiğiyle birleştirmişlerdir.